

Renovatieplan Thalenpark

Een nieuw pers ontwerp van ir.

DE NAORLOGSE STEDENBOUW IN NEDERLAND WORDT GEKENMERKT DOOR DE RUIE OPZET EN EEN RATIONEEL VERKAVELINGSPATROON. ZO KON OP EEN EFFICIËNTE WIJZE TEGEMOET WORDEN GEKOMEN AAN DE WENS TOT VEEL LICHT EN LUCHT IN DE WONINGEN EN VEEL GROEN EROMHEEN.

De inrichting van het vele groen in de wijken uit de jaren vijftig en zestig is maar weinig gedifferentieerd. Al te vaak werd teruggesproken op de plantsoenachtige aanpak uit de vooroorlogse periode of werd een pseudo-landschapsstijl geïntroduceerd.

Slechts een beperkt aantal landschapsarchitecten voelde zich echt thuis in de moderne stedenbouw. Onder hen bevonden zich mensen als Warnau, Boer, De Jonge, Ruys en Hein Otto. Zij zochten naar een eigentijdse vak-uitoefening die aansloot op de principes van het Nieuwe Bouwen, op een eigen 'zakelijke' tuin- en landschapsarchitectuur. Deze zakelijkheid was vooral gericht op het herkenbaar maken

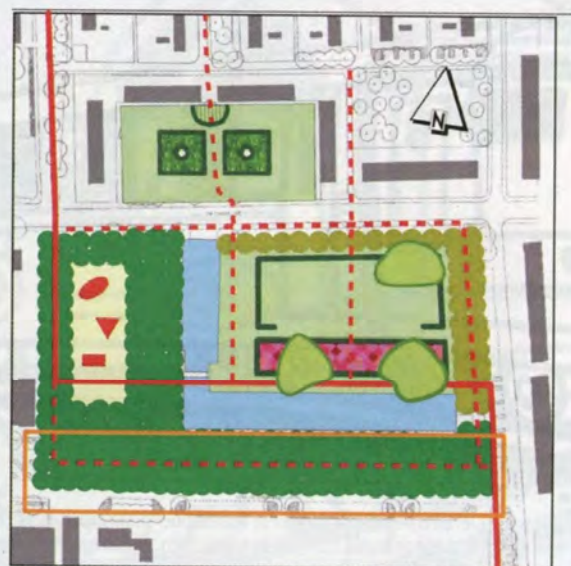
van ruimtelijke principes en van de ruimtelijke opbouw. Gebruiksaspecten van het groen kregen minder aandacht. Dit geldt ook voor Hein Otto. In zijn werk speelde bij het 'ouderwetse' schoonheidstreven een relatief grote rol.

- bomenweide / esdoornlaan
- kastanjeaan
- boomgroep
- open gazon met bomen
- rosarium
- verlaagd terrein met bovenwijkse speelvoorzieningen
- tuintjes
- parkeergelegenheid flatbewoners
- fietspad
- wandelpaden
- herinrichtingszone t.b.v. parkeren

Het Thalenpark in Drachten anno 2000 (foto: Zandvoort Advies en Ordering).

Het tweede model laat zien dat de ontwerpaanpak van Hein Otto uit de jaren vijftig nog steeds de basis kan vormen voor een park met een 21e eeuwse gebruik (ontwerp: Zandvoort Advies en Ordering).

MODEL 2, schaal 1:2000

Drachten:

pectief voor een Hein Otto

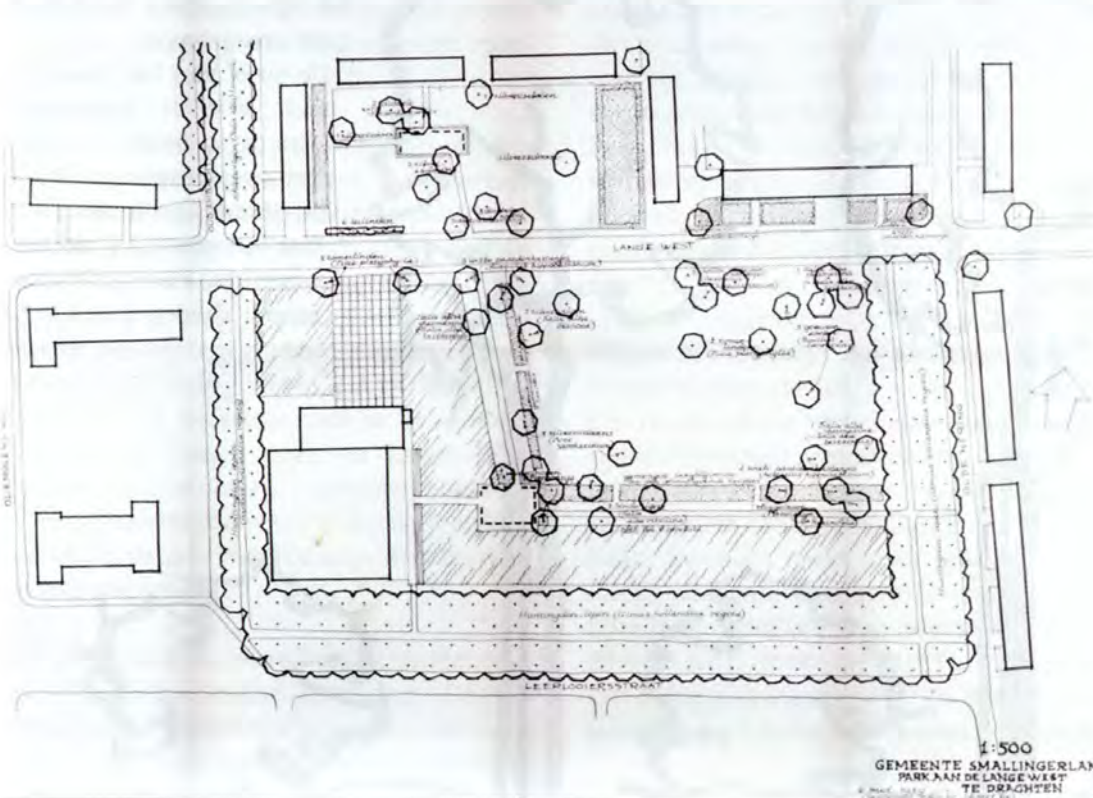
Tijdens zijn werkzame leven had Otto een eigen adviespraktijk in Utrecht. Van 1957 tot 1976 adviseerde hij de Friese gemeente Smallingerland. Daarnaast was hij onder andere langdurig adviseur bij de Nederlandse Spoorwegen en richtte in die tijd talloze stationsomgevingen en rangeerterreinen in.

Het Thalenpark

Rond 1958 ontwierp Hein Otto het Thalenpark: een groengebied nabij het centrum van Drachten. Het park is genoemd naar J.L. Thalen die van 1956 tot 1960 burgemeester van de gemeente was. Het park is opgezet als groene buffer tussen de bedrijventerreinen en de noordelijke woonwijken.

ken. Net als veel ander groen uit de naoorlogse periode is ook het Thalenpark toe aan 'groot onderhoud':

- * Achteruitgang van visuele kwaliteiten. Dit heeft onder andere te maken met de sterke dynamiek in de omgeving en de slijtage van groene en stenige elementen;
- * Vergroten gebruiksmogelijkheden. Bovenwijkse speelvoorzieningen en een rosarium waren een onderdeel van het programma. Verder diende de parkeercapaciteit te worden verhoogd, met name voor werknemers van de bedrijven in de buurt;
- * Verbeteren van de relatie tussen park, centrum en noordelijke woonwijken.

Het ontwerp van Hein Otto eind jaren vijftig (Speciale Collecties Bibliotheek Landbouwuniversiteit Wageningen).

De gemeente onderkent de ruimtelijke kwaliteit van het park en de cultuurhistorische betekenis ervan. Zandvoort Ordening en Advies bv, een bureau dat goed op de hoogte is van het werk van Otto, kreeg daarom opdracht om een studie te maken naar de noodzakelijke renovatie, waarbij behoud van de cultuurhistorische waarden voorop stond.

Karakteristieke opbouw

Het Thalenspark heeft enkele karakteristieken, die kenmerkend zijn voor de ontwerpstijl van Otto. Het betreft onder andere:

1. **Schoonheid:** de ontwerpen zijn gericht op het realiseren van schoonheid. Hiertoe werden verschillende middelen ingezet. Het betreft onder andere het 'schilderachtig' gebruik van plantmateriaal. Een voorbeeld in het Thalenspark is het gebruik van kastanjabomen als donkere bomen in de hoeken en van wilg als lichte boom in het gazon zelf. Een tweede middel was het realiseren van ruimtelijke contrasten tussen strakke bomenlanen en losse parkbomen. In het Thalenspark betreft het vooral het contrast tussen de vierrijige suikeressendoornlaan aan de zuidrand en de los geplaatste bomen in de parkweide.

2. **Terughoudendheid:** de ontwerpen van Otto zijn erg terughoudend in vormentaal. Hij maakte goed gebruik van de mogelijkheden van de uitgangssituatie en voegde daaraan zo weinig mogelijk elementen toe.

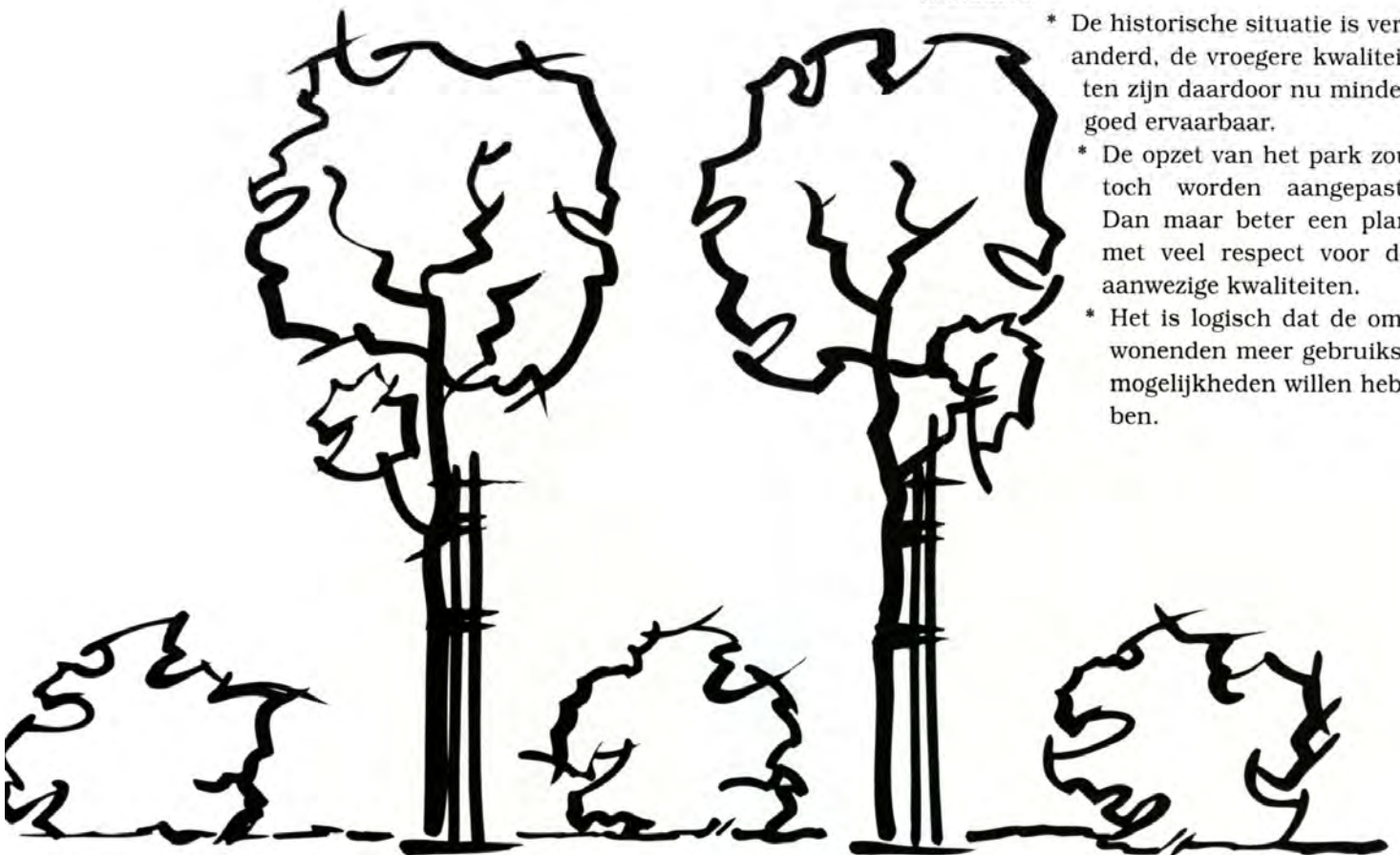
3. **Nuancering:** bij analyse blijkt de grote nuances in de ontwerpen. Deze nuances zijn te vinden in de gekozen ruimtelijke patronen (de plaats van bomen werden bijvoorbeeld 'op de decimeter' ontworpen) en in het plantmateriaal (een ruimtelijk 'spel' met soorten en variëteiten). De diepgang van veel nuances zijn in de praktijk moeilijk waarneembaar.

In de opzet van het park is het westelijk gelegen terrein open en buiten het parkontwerp gebleven. Hier was oorspronkelijk een sporthal gepland. Deze sporthal is nooit gerealiseerd.

Overwegingen

Van veel werk van Otto is gebleken dat het nogal kwetsbaar is. Bij de noodzakelijke veranderingen die in de loop der tijd plaatsvinden, raken de ruimtelijke kwaliteiten al snel verloren. Daarom werd door Zandvoort met de nodige reserves tegen deze opdracht aangekeken. De volgende overwegingen gaven de doorslag om toch een renovatieplan te maken:

- * De historische situatie is veranderd, de vroegere kwaliteiten zijn daardoor nu minder goed waarneembaar.
- * De opzet van het park zou toch worden aangepast. Dan maar beter een plan met veel respect voor de aanwezige kwaliteiten.
- * Het is logisch dat de omwonenden meer gebruiksmogelijkheden willen hebben.

Ambities

Een structurele verbetering van het park kent ingrepen op verschillend schaalniveau.

De stedelijke context van het park zal vooral kunnen worden gevonden in aanpassingen van de omgeving. Zo zou door een uitplaatsing van bedrijventerreinen in de directe omgeving zowel voor het park als het gehele centrum nieuwe perspectieven ontstaan. Dit soort ideeën bleven echter buiten het kader van deze opgave.

Gezien de problematische stedelijke context is de realisatie van een opvallend element of bijzondere functie (een trekker) noodzakelijk. Hierdoor kan de identiteit van het park als stedelijk park met bovenwijkse betekenis sterk worden verbeterd. Als bijzondere functie of trekker is onder andere gedacht aan een museum, bibliotheek of horecagelegenheid. In verband met de hinderzones rond een aangrenzend bedrijf is woonbebouwing in het park uitgesloten. Op dit moment is geen uitzicht op een bestemming, die in het park zou kunnen worden geëxploiteerd.

Volstaan werd daarom vooralsnog met het ook door de gemeente en omwonenden geuite wens om het park een schakel te laten vormen in een doorgaande groene fietsverbinding tussen de noordelijke wijken de Swetten/de Folgeren en het centrumgebied. Ook zijn betere wandelroutes tussen park en omgeving als uitgangspunt opgenomen.

De gebruiksmogelijkheden kunnen worden verbeterd voor bezoekers van het centrum, voor inwoners van de omliggende wijken, werknemers van de bedrijventerreinen en voor bezoekers van een jongerencentrum, dat aan het park grenst. Naast de introductie van bijvoorbeeld het rosarium of een speelplek is ook gewenst dat de beslotenheid van het park toeneemt en een groene verdichting tussen park en Lange West wordt geïntroduceerd. Hierdoor wordt de verblijfskwaliteit verhoogd, die door de toegenomen drukte van de Lange West sterk is achteruitgegaan.

De derde ambitie betreft het behouden van de cultuurhistorische betekenis. De belangrijkste stijlkenmerken van het werk van Otto dienen gehandhaafd te blijven.

Modellen

In een modellen-studie zijn de ruimtelijke en functionele mogelijkheden onderzocht om de hierboven genoemde ambities te realiseren. In het eerste model is in het westelijke parkdeel de realisatie van bebouwing gedacht. Dit idee vloeit voort uit de oorspronkelijke gedachte om op deze plek een sporthal te bouwen. Mogelijke invullingen van het gebouw zijn een horecagelegenheid of een atelier. De overige parkaanleg is door middel van een ruimtelijke vertaling van de genoemde 'ambities' op deze bebouwing afgestemd. Zoals gesteld wordt de realisatie van zo'n gebouw op dit moment niet haalbaar geacht.

In het tweede model is voor het westelijke parkdeel gekozen voor een groene invulling van het westelijke gebied, waardoor het duidelijk bij het park gaat behoren. De groene invulling bestaat uit een bomenweide zonder onderbeplanting, waardoor het een eenheid vormt met de laanbomen rond het park. Centraal in het westelijk deel is een open en verlaagd terrein gedacht, waarin de bovenwijkse speelvoorzieningen worden gesitueerd. Het oostelijke deel (de centrale parkweide met veel beplantingen uit de historische parkaanleg) blijft in deze opzet ervaarbaar en wordt zelfs verbijzonderd als een mooi schilderij in een rustige lijst.

Hoe nu verder?

Het realiseren van een publiekstrekker is een belangrijke voorwaarde voor het versterken van de gebruikswaarde en stedelijke identiteit van het park. Een voorziening van de omvang zoals die in het oorspronkelijke plan was aangegeven, is echter niet haalbaar. Een reconstructie van het oude ontwerp, zoals in het eerste model, is daardoor niet mogelijk.

Wél is het mogelijk om met dezelfde ontwerpprincipes die Otto heeft gehanteerd, een ruimtelijk kader te maken, waar eigentijdse recreatieve voorzieningen moeiteloos in te passen zijn. Deze voorzieningen (skateboardbaan, basketbalveld, jeu de boulesbaan, kiosk en noem maar op) zullen een intensiever en breder gebruik van het park stimuleren. Het tweede model laat zien dat de ontwerpaanpak van Hein Otto uit de jaren vijftig nog steeds de basis kan vormen voor een park met een 21e eeuwse gebruik.

